

AKIRE LENGYELORSZÁGNAK SZÜKSÉGE VOLT

Báthory jobban értette, mire van szüksége Lengyelországnak, mint a korszak lengyeljeinek döntő többsége. Mihail Heller, orosz történész írta ezt Báthory István erdélyi fejedelemről, aki 1575-től 1586-ig Lengyelország királya és Litvánia nagyfejedelemje volt.

Ez a harmadik mesém, amelyben lengyel földön kutatom híres magyarok nyomát. IV. Béla két leánya, Szent Kinga és Boldog Jolán, majd Nagy Lajos királyunk és leánya, Szent Hedvig is fontos szereplője volt a lengyel történelemnek. E mese hőseit, Báthory Istvánt viszont legnagyobb királyaik közt tisztelik a lengyelek. Ám a lengyel-magyar barátság nem Kingával kezdődik, és nem Báthoryval fejeződik be. A februári történetben felvillantottam néhány korábbi és későbbi kapcsolatunkat (Szent László édesanyjától Rákóczi fejedelem át Bem tábornokig), de külön fejezetet nem szánhatunk nekik, nem időzhetünk tovább Lengyelhonban, hiszen a világnak sok táján, számtalan nagy magyar várja, hogy a nyomára bukkanjunk.

Báthory István, Lengyelország királya és Jagelló Anna királyné

Ezt a prémis zekét a lengyelek is bekecsnek nevezik, mert Bekes Gáspár, Báthory lengyel hadainak egyik vezére hozta divatba.

Ki volt I. László király édesanyja? Miért ment Rákóczi Ferenc Lengyelországba? Hol vívta leghíresebb csatáit a lengyel Bem tábornok vezette erdélyi honvédsereg?

Mint márciusi mesémben olvastátok, I. Lajos királyunk lengyel édesanyja, Łokietek

Erzsébet révén léphetett Lengyelország trónjára, ugyanis egyezségük szerint, ha nagybátyja, III. Łokietek Kázmér király fiúutód nélkül hunyna el, a lengyel korona Lajost illeti meg. Ez történt.

De vajon hogyan lett lengyel király a szilágysomlyói Báthory-család sarja?

Derítsük ki együtt!

Nem örökölte, nem véletlenül pottyant az ölébe – hanem megküzdött érte, és kiérdemelte.

Apja erdélyi vajda, hatalmas birtokok ura volt. A csecsemőként árvaságra jutott Báthory István I. Ferdinánd császár bécsi udvarában és Olaszországban tanult. Széleskörű műveltsége töretlen jellemmel és hazája iránti felelősségtudattal párosult. Hazatérve Erdélybe a kormányzó Izabella királyné, majd fia, János Zsigmond szolgálatába állt. Zseniális hadvezér, kiváló diplomata, ragyogó szónok és tehetséges író volt. Érdemeinek köszönhetően, hogy Erdély legtekintélyesebb főura, katonai vezetője lett. János Zsigmond halála után, 1571-ben a gyulafehérvári országgyűlés egyhangúlag választotta fejedelemmé.

1572-ben üresen maradt a lengyel trón. A Jagelló-ház férfiágon kihalt. A lengyel nemesség királyt keresett. Pártokra szakadtak, mert jelentkező három is akadt: Habsburg Miksa német-római császár, Rettegott Iván orosz cár, valamint Báthory István, Erdély fejedelemje.

A lengyelek feltétele az volt, hogy a király ne kintről irányítsa az országot, és ve-

gye feleségül az elhunyt király 49 éves hadjón húgát, Jagelló Annát.

Érdekes adat nekünk, nyomkeresőknek, hogy Anna nővére nem más, mint Jagelló Izabella magyar királyné, I. Szapolyai János felesége, János Zsigmond erdélyi fejedelem édesanyja, aki a kortársak szerint gyönyörű volt. Alig 40 évesen halt meg, Gyulafehérváron nyugszik.

Csúnyácska húga, Anna viszont 49 évesen Krakkóban még kéreőre várt.

Vajon ki lesz a lengyel király és az idős Anna hercegnő férje?

Az orosz cár területekért cserébe viszalépett Miksa javára. A főnemesek a pápa támogatásával kikiáltották Miksát királyukká. Ám a köznemesek Erdélybe siettek Báthoryért.

A gyorsaság döntött. Báthory ekkorra már megerősítette Erdély törvényes rendjét, katonai erejét, gazdaságát, kereskedelmét, külkapcsolatait. Bátyját, Báthory Kristófot kinevezve erdélyi vajdának megbízható helytartót hagyott maga mögött, és nagy pompával bevonult Krakkóba. 1576. május 1-jén feleségül vette Jagelló Annát, és még aznap királlyá koronázták.

Székhelye Krakkóban volt, de Erdélyen is rajta tartotta vigyázó szemét.

Lengyelország és Litvánia uraként hatalma is, felelőssége is óriási volt. Meg kellett nyernie a főnemeseket, meg kellett törnie a gazdag kikötőváros, Gdansk ellenállását, és vissza kellett foglalnia az orosz cár által megkaparintott tartományt, Livóniát. A lengyel nemesség követelőzött, de a harcokban nem vállalt áldozatot.

Báthory erdélyi birtokai jövedelméből, jórészt magyar seregekkel vívta győztes csatáit Lengyelországért. Legvitézebb hadvezérei magyarok voltak.

Rettegett Iván orosz cár
Báthory István előtt térdel

1581-ig három hadjáratban is legyőzte Rettegett Iván cár seregét. Nagyszabású terve a Moszkvai Nagyfejedelemség meghódítása, a magyar korona megszerzése, végül a törökök Európából való kiűzése volt.

A vesztesre álló cár cselhez folyamodott: azt ígérte a pápának, hogy katolikus hitre téríti népét, és segít a törökök legyőzésében. A pápa kérésére Báthory 1582-ben békét kötött a cárral. Teljes győzelem nélkül is egy évszázadra feltartóztatta Moszkva előnyomulását, növelte Lengyelország területét és erejét.

Volt gondja a törvényes rendre, a gazdaság és a humanista műveltség támogatására is. 1579-ben Vilniusban egyetemet alapított. 1586-ban hunyt el. Sírja a krakkói Wawel katedrálisában van.

15 éves erdélyi és 11 éves lengyelországi uralkodása mindkét országnak fényes korszaka volt. Krysztóf Warzewicki királyi kancellár gyászbeszédét mi is büszkén idézhetjük: *Tetteidnek fényét és nagyságát az egész földkerekség csodálta. Elvesztettünk egy bölcs királyt, egy igazságos bírót, egy bátor hadvezért. Elvesztettük hazánk díszét és ragyogását, biztonságunk őreit, méltóságunk ékességét.*

Zsigmond Emese

Év végén!
3 díjat!
sorsolunk ki

A megfejtéseket honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php